

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 20. juuli 2015
(OR. en)

10897/15

COHOM 81
CFSP/PESC 399
COSCE 5
FREMP 160
INF 132
JAI 562
RELEX 604
DEVGEN 132
CONUN 142

MENETLUSTE TULEMUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Kuupäev:	20. juuli 2015
Eelmise dok nr:	10875/15 COHOM 80 CFSP/PESC 395 COSCE 4 FREMP 158 INF 131 JAI 558 RELEX 597 DEVGEN 131 CONUN 141
Teema:	Nõukogu järeldused inimõiguste ja demokraatia tegevuskava (2015–2019) kohta

Delegatsioonidele edastatakse lisas nõukogu järeldused inimõiguste ja demokraatia tegevuskava (2015–2019) kohta, mille nõukogu võttis vastu oma 20. juuli 2015. aasta istungil.

**NÕUKOGU JÄRELDUSED INIMÕIGUSTE JA DEMOKRAATIA
TEGEVUSKAVA (2015–2019) KOHTA**

Välisasjade nõukogu, 20. juuli 2015

1. Tervitades liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ning Euroopa Komisjoni esitatud ühisteatist „Inimõigused ELi tegevuskava keskmes”, võtab nõukogu vastu uue inimõiguste ja demokraatia tegevuskava ajavahemikuks 2015–2019. Tegevuskavaga kinnitab nõukogu taas Euroopa Liidu pühendumust inimõiguste edendamisele ja kaitsmisele ning demokraatia toetamisele kõikjal maailmas.

2. ELi inimõiguste ja demokraatia strateegilisele raamistikule ning 2012.–2014. aasta tegevuskavale tuginedes on Euroopa Liit teinud märkimisväärseid edusamme inimõiguste ja demokraatia valdkonna meetmete mõju ja ühtsuse suurendamisel. Lisaks on EL koostanud suunised peamiste inimõigusteemade kohta, suurendanud inimõiguste ja demokraatia valdkonnas tehtava kahepoolse töö tulemuslikkust, olnud edukas mitmepoolse tegevuse edendamisel ning saavutanud inimõiguste järjest laialdasema arvessevõtmise ELi välistegevuses. Ühtlasi tõstab nõukogu esile olulist tööd, mida teeb ELi inimõiguste eriesindaja Stavros Lambrinidis, kes aitab märkimisväärselt kaasa ELi inimõiguspoliitika tulemuslikkuse, ühtsuse ja nähtavuse suurendamisele, ning annab tema tööle oma täieliku poliitilise toetuse.

3. Praegused keerulised kriisiolukorrad ning inimõiguste ja põhivabaduste laialdane rikkumine nõuavad ELilt veelgi kindlameelsemaid pingutusi. Tegevuskava peaks aitama ELil tulla nimetatud ülesandega toime sihikindlama tegevuse, kättesaadavate vahendite süsteemse ja kooskõlastatud kasutamise ning kohapealsete strateegiate ja vahendite mõju suurendamise kaudu. EL pöörab erilist tähelepanu kohalike ametkondade ja mehhanismide, sealhulgas liikmesriikide inimõigusasutuste, aga ka kodanikuühiskonna esindajate isevastutusele ja nendega tehtavale koostööle. EL edendab mittediskrimineerimise, soolise võrdõiguslikkuse ja naiste mõjuvõimu suurendamise põhimõtteid. Ühtlasi tagab EL tervikliku ja inimõigustele keskendunud lähenemisviisi konfliktide ja kriiside ärahoidmisele ja lahendamisele; sidusama poliitika (eriti rände, kaubanduse ja investeerimise, arengukoostöö ja terrorismivastase võitluse valdkondades) eesmärgil püütakse inimõigusküsimusi ELi poliitika välisaspektides veelgi enam arvesse võtta.

4. EL teeb ka edaspidi pingutusi kõigi inimõigus- ja demokraatiameetmete elluviimiseks jätkuvalt liidu tegevust suunavas 2012. aasta inimõiguste ja demokraatia strateegilises raamistikus, aga ka ELi inimõigusvaldkondades suunistes, nõukogu järeldustes ja strategiadokumentides osutatud viisil. Partnerluses kõigi piirkondade riikidega, tihedas koostöös rahvusvaheliste ja piirkondlike organisatsioonidega ning kodanikuühiskonna kaasabil edendab ja kaitseb EL ka edaspidi kõikide inimõiguste universaalsuse ja jagamatuse põhimõtet. EL suurendab pingutusi, et edendada kodanikuühiskonna ja sõltumatu ajakirjanduse õitsengut soodustavat turvalist keskkonda. EL rõhutab, et kodanikuühiskonna esindajatel ja inimõiguste kaitsjatel on ülioluline roll rahu ja julgeoleku, stabiilsuse ja jõukuse saavutamisel.

5. Nõukogu tunnustab kõrge esindaja / asepresidendi ja Euroopa Komisjoni olulist rolli ELi inimõiguspoliitika järjepideva ja sidusa elluviimise edendamisel. Tegevuskava viiakse ellu Euroopa Parlamendi tihedal kaasabil ning korrapäraselt konsulteeritakse asjakohaste sidusrühmade, eeskätt kodanikuühiskonna organisatsioonidega. EL võtab kohustuse tõhustada avalikku diplomaatiat ja teabevahetust seoses oma inimõiguslase tegevusega. Eesmärgiga tagada suurem sidusus koostatakse 2017. aastal tegevuskava vahekokkuvõtte samal ajal välistegevuse rahastamisvahendeid käsitleva vahekokkuvõttega. Nõukogu kutsub kõiki partnereid aitama tegevuskava edukale elluviimisele kaasa ning edendada inimõigusi ja demokraatiat kõikjal maailmas.

Lisa: tegevuskava

ELi INIMÕIGUSTE JA DEMOKRAATIA TEGEVUSKAVA

Käesoleva tegevuskava eesmärk on jätkata ELi inimõiguste ja demokraatia strateegilise raamistiku rakendamist ning teha seda piisava paindlikkusega, et olla võimeline reageerima uutele väljakutsetele, kui need esile kerkivad. Tegevuskava aluseks on olemasolevad poliitika, millega toetatakse inimõigusi ja demokraatiat ELi välistegevuses,¹ st ELi suunised, töövahendid ja muud kokkulepitud seisukohad ning mitmesugused välistegevuse rahastamisvahendid, eelkõige demokraatia ja inimõiguste Euroopa rahastamisvahend. Käesolev tegevuskava hõlmab asjaomaseid ELi välistegevuse inimõigustealaseid aspekte.

Selleks et tagada tegevuskava tõhus rakendamine, on oluline, et Euroopa institutsioonid **teeksid koostööd**, võttes samas arvesse nende erinevaid institutsionaalseid rolle ja pädevusi, ning et vajaduse korral rakendaksid tegevuskava liikmesriigid. Loetletud meetmete rakendamise eest vastutavad kõrge esindaja / asepresident Euroopa välisteenistuse (EEAS) toel ning komisjon, nõukogu ja liikmesriigid oma pädevuse piires, nagu on kindlaks määratud Euroopa Liidu lepingus². ELi inimõiguste eriesindaja aitab kaasa tegevuskava rakendamisele vastavalt oma volitustele. Tegevuskava hõlmab ajavahemikku kuni 31. detsembrini 2019 ja selle rakendamine vaadatakse läbi 2017. aastal.

¹ Ilma et see piiraks kandidaatriikide ja võimalike kandidaatriikidega seotud erikorda ELi laienemispoliitika raames.

² Otsused käesoleva tegevuskava rakendamiseks võetavate konkreetsete meetmete kohta tehakse kooskõlas aluslepingutega. Tegevuskava ei mõjuta pädevuste jaotust ELi ja selle liikmesriikide vahel ning seda tõlgendatakse aluslepingutele lisatud deklaratsiooni nr 13 kohaselt.

Ülevaate kavand: ELi uus inimõiguste ja demokraatia tegevuskava (2015–2019)

Eesmärk	Meede	Ajakava	Vastutus
I. KOHALIKU TASANDI ESINDAJATE ISEVASTUTUSE SUURENDAMINE			
<i>a) Avalik-õiguslike asutuste igakülgne toetamine</i>			
1. Inimõigustega tegelevate riiklike institutsioonide toetamine	a. Tunnistada ja toetada inimõigustega tegelevate riiklike institutsioonide kui sõltumatute asutuste olulist rolli ja kinnitada ELi pühendumist toetada eelkõige neid institutsioone, mis on kooskõlas Pariisi põhimõtetega, ja teha nendega koostööd; tugevdada selliste institutsioonide osalemist konsultatsiooniprotsessides riigi tasandil, eriti inimõigustealastes dialoogides ja seoses kolmandate riikide reformidega.	kestab	Komisjoni talitused (KOM), Euroopa välisteenistus (EEAS), liikmesriigid (LR)
	b. Tugevdada inimõigustega tegelevate riiklike institutsioonide rahvusvahelise kooskõlastuskomitee raames A-staatusega asutuste suutlikkust, toetada B-staatusega asutustel A-staatuse saavutamist ning teha koostööd nende piirkondlike ja rahvusvaheliste võrgustikega; kõnealuseid küsimusi tuleks arvesse võtta ELi välistegevuse rahastamisvahendite järgmise keskpika programmitöö perioodi puhul.	aastaks 2017	KOM, EEAS, LR
	c. Hõlbustada koostööd ELi liikmesriikides ja partnerriikides tegutsevate inimõigustega tegelevate riiklike institutsioonide vahel.	kestab	LR, KOM

2. Valimisprotsesside usaldusvääruse toetamine ja valimisi korraldavate asutuste tugevdamine	a. Tugevdada valimisi korraldavate asutuste rolli ja üldsuse usaldust nende suhtes ning nende suutlikkust korraldada sõltumatult ja tõhusalt usaldusväärseid, kaasavaid ja läbipaistvaid valimisi, eelkõige eriotstarbelise dialoogi edendamise ja pikaajalise toetusstrateegia kaudu, eesmärgiga edendada valimisprotsessi terviklikkust.	kestab	KOM, EEAS, LR
	b. Julgustada osalusel põhinevat ja kaasavat dialoogi valimisi korraldavate asutuste ja peamiste sidusrühmade vahel kogu demokraatliku tsükli jooksul, et suurendada poliitiliste erakondade ja kodanikuühiskonna organisatsioonide osalemist, sealhulgas soodustades nende ligipääsu teabele ning nende vaatlustegevust valimisprotsessi kõikides etappides; tõhustada kohapealsete valimisvaatlejate koolitust.	kestab	EEAS, KOM, LR
	c. Julgustada naisi ja tõrjutud rühmadesse kuuluvaid isikuid rohkem osalema valimisprotsessi kõikides etappides.	kestab	EEAS, KOM, LR
3. Parlamentaarsete institutsioonide suutlikkuse toetamine	a. Toetada parlamentide seadusandlikke, eelarvelisi ja järelevalvega seotud õigusi, abistada parlamente avalike arutelude korraldamisel olulistest reformiküsimustes, võttes nõuetekohaselt arvesse asjakohaseid inimõigustealaseid rahvusvahelisi kohustusi ja standardeid.	kestab	KOM, EEAS, LR
	b. Lisada parlamentaarne mõõde ELi ja liikmesriikide hea valitsemistava programmidesse ja eelarvetoetuse saamise tingimustesse.	aastaks 2017	KOM, EEAS, LR

4. Sihtotstarbeline toetus õigussüsteemidele	a. Toetada kohtusüsteemi reformi (nii kriminaal- kui ka tsiviilasjades) asjakohase kohtutöötajate koolituse abil, et suurendada teadlikkust rahvusvaheliste inimõigustealaste standardite ja kohustuste kohta; toetada õiguskaitseasutuste reformi, sh inimõigustealase koolituse kaudu; abistada kinnipidamisasutusi, et viia kinnipidamistingimused vastavusse rahvusvaheliste standarditega.	aastaks 2017	EEAS, KOM, LR
	b. Teostada kahe- ja mitmepoolset järelevalvet selle üle, kas partnerrigid täidavad oma rahvusvahelisi kohustusi seoses õiguskaitse kättesaadavuse ja õiglase kohtumenetlusega õigusliku protsessi kõikides etappides; kaasata vajaduse korral tehniline koostöö ja abi; edendada kohtute sõltumatust; hõlbustada õiguskaitse kättesaadavust kohalikul tasandil.	kestab	EEAS, KOM, LR
5. Avalik-õiguslike asutuste ulatuslik toetamine	a. Tugevdada jätkuvalt head valitsemistava ja õigusriigi põhimõtet, toetades võimude lahusust, demokraatlike institutsioonide sõltumatust ja vastutust; edendada kohalike osapoolte rolli reformiprotsessides, sealhulgas põhiseaduslike reformide puhul, et paremini kajastada eri sidusrühmade huvisid.	kestab	EEAS, KOM, LR
	b. Edendada selliste spetsialiseerunud asutuste loomist korruptsioonivastase võitluse valdkonnas, mis saavad võtta avalik-õiguslike asutusi vastutusele; tugevdada avaliku halduse ja korruptsioonivastaste asutuste suutlikkust poliitikat ausameelselt välja töötada ja rakendada ning kasutada avalike ressursside puhul häid haldustavasid.	kestab	KOM, EEAS, LR
6. Koostöö tugevdamine ÜRO ja piirkondlike inimõiguste ja demokraatia mehhanismidega	a. Tugevdada inimõiguste ja demokraatia aspekte ELi koostöös ÜRO ja piirkondlike organisatsioonide ja mehhanismidega, edendades eelkõige sünergiaid ja ühiseid algatusi peamistes temaatilistes küsimustes ja olulistel mitmepoolsetel üritustel.	kestab	EEAS, KOM
	b. Edendada dialoogi ja suutlikkuse suurendamise algatusi piirkondlike inimõiguste ja demokraatia mehhanismide vahel.	kestab	EEAS, KOM, LR

b) Kodanikuühiskonna tugevdamine				
7. Tugevama partnerluse edendamine kolmandate riikide kodanikuühiskonna organisatsioonidega, sealhulgas sotsiaalpartneritega ning ametiasutuste, parlamentide ja kodanikuühiskonna organisatsioonide vahel	a. Hõlbustada ja toetada struktureeritud teabevahetust, muu hulgas parimate tavade ja saadud kogemuste jagamise kaudu valitsuste, parlamendiliikmete ja kodanikuühiskonna, sealhulgas sotsiaalpartnerite esindajate vahel.	kestab	EEAS, KOM, LR	
	b. Suurendada veelgi kodanikuühiskonna organisatsioonide suutlikkust valitsusi vastutusele võtta, sealhulgas parimate tavade jagamise kaudu kodanikuühiskonna organisatsioonide hulgas ning mitmeid sidusrühmi hõlmavate dialoogide ja inimõiguste ning kodanikuhariduse edendamise kaudu.	kestab	KOM, EEAS, LR	
	c. Parandada ELi poolt kohalikul tasandil korraldatavate konsultatsioonide kvaliteeti, eesmärgiga võtta tegevuspõhimõtete kujundamisel ja rakendamisel eelkõige arvesse kodanikuühiskonna seisukohti; kutsuda üles pidama osana ELi riigipõhistest tegevuskavadest eri sidusrühmi (ametiasutused, kodanikuühiskonna organisatsioonid, EL ja teised osalejad) hõlmavaid dialooge, et teha koostööd kodanikuühiskonnaga.	kestab	KOM, EEAS, LR	
	d. Tugevdada ELi koostööd erakondade ja kodanikuliikumistega, eesmärgiga tugevdada poliitilist pluralismi ja erakondade rolli vastutusvõimeliste institutsioonide ja tavade edendamisel ning kaasavaid riiklikke reformiprotsesse.	kestab	KOM, EEAS, LR	
8. Naiste ja tütarlaste õigusi kaitsvate kodanikuühiskonna organisatsioonide mõjuvõimu suurendamine	Toetada naiste organisatsioone ja inimõiguste kaitsjaid naistele ja tütarlastele õiguste nõudmisel ja nende õiguste kaitsmisel ning julgustada neid suurendama oma rolli poliitikakujundajate mõjutamisel, et need võtaksid arvesse soolise võrdõiguslikkuse ja naiste õiguste küsimusi; innustada poliitikakujundajaid osalema dialoogis naiste organisatsioonidega ja inimõiguste kaitsjatega.	kestab	EEAS, KOM, LR	

9. Inimõiguste kaitsjate toetamise tugevdamine, sealhulgas rahvusvahelistel ja piirkondlikel foorumitel	a. Tugevdada pidevat toetust inimõiguste kaitsjatele järgmise kaudu: ohus olevate inimõiguste kaitsjate juhtumite käsitlemine muu hulgas kõrgetasemeliste külastuste, dialoogide ja missioonide käigus; karistamatuse probleemiga tegelemine inimõiguste kaitsjate vastu suunatud rikkumiste puhul; koormuse jagamise ja koordineerimise suurendamine ELi delegatsioonide ja liikmesriikide saatkondade vahel inimõiguste kaitsjate kaitsmise alase tegevuse valdkonnas; parimate tavade jagamine asjakohaste mehhanismide kohta, sh ajutise varjupaiga kavad ja eriviisid; ÜRO ja piirkondlike mehhanismide jätkuv toetamine ja nendega koostöö tegemine inimõiguste kaitsjate kaitseks; toetuse suurendamine mitmepoolsetele algatustele inimõiguste kaitsjate ja kodanikuühiskonna tegevusruumi valdkonnas, sh ÜROs ja piirkondlikes organisatsioonides.	kestab	EEAS, KOM, nõukogu, LR
	b. Tagada sagedamini toimuv teavitustegevus maapiirkondades ja süstemaatilisem toetus nendele inimõiguste kaitsjatele, kes tegelevad naiste õiguste ja LGBTI-inimeste õigustega, ja nendele, kes toetavad tõrjutud rühmadesse kuuluvate isikute õigusi ja kaasamist.	kestab	EEAS, KOM, LR
10. Kodanikuühiskonna tegevusruumi ähvardavate ohtude käsitlemine	a. Edendada ja toetada seadusandlust, poliitikat ja mehhanisme, mille eesmärk on kaitsta inimõiguste kaitsjaid; eelkõige tugevdada asjaomaste ELi suuniste ning demokraatia ja inimõiguste Euroopa rahastamisvahendi raames käivitatud ELi inimõiguste kaitsjate mehhanismi rakendamist.	aastaks 2017	EEAS, KOM, nõukogu, LR
	b. Jälgida ja hinnata aktiivselt kodanikuühiskonna, kaasa arvatud sotsiaalpartnerite õiguslikku keskkonda (nt õigus- ja haldusnormid) ja üldisemat keskkonda (nt meelevaldsed menetluslikud ja finantsilised ahistamised või piirangud, eelkõige seoses välisriikidest tuleva rahastamisega) ning ennetavalt selgitada välja kodanikuühiskonna tegevusruumi ähvardavaid ohtusid (sh surveamine) ja nendest teatada ning võtta meetmeid selliste ohtudega võitlemiseks.	kestab	EEAS, KOM, LR

	c. Seista avaliku või mitteavaliku teavitamise kaudu vastu põhjendamatutele piirangutele, mis puudutavad rahumeelse kogunemise ja ühinemisvabadust, kodanikuühiskonna tegevusruumi piiramisele ja katsetele takistada kodanikuühiskonna, sealhulgas inimõiguste kaitsjate tööd (nt inimõiguste kaitsjate kriminaliseerimine), tagades, et neid teemasid tõstatatakse korrapäraselt kahepoolsetel kohtumistel, inimõigustealastes dialoogides ning ÜRO ja piirkondlikel foorumitel.	kestab	EEAS, KOM, LR
II. INIMÕIGUSTEGA SEOTUD PROBLEEMIDE KÄSITLEMINE			
11. Internetis ja väljaspool interneti sõnavabaduse kaitsmine ja edendamine	a. Esitada kahepoolsetel ning mitmepoolsetel ja piirkondlikel foorumitel vastuväiteid õigusaktidele, eeskirjadele ja valitsuste survele, millega piiratakse põhjendamatult sõnavabadust; võtta aktiivselt meetmeid selleks, et ennetada vägivalda ajakirjanike, blogipidajate ja muude meediategelaste vastu ja et sellisele vägivaldale reageerida, mis võimaldaks neil internetis ja sellest väljaspool ohutult ja turvaliselt töötada, ilma et nad peaksid kartma ahistamist, poliitilist survet, tsensuuri ja tagakiusamist; toetada jõupingutusi vaba, mitmekesise ja sõltumatu meedia toetamiseks.	kestab	EEAS, KOM, LR
	b. Tagada, et arvamus- ja sõnavabadus on integreeritud terrorismivastase võitluse, küberjulgeoleku ja küberkuritegevuse vastase võitluse, teabele juurdepääsu ja muude selle valdkonna ELi tegevuspõhimõtetega seotud poliitikameetmete ja programmide väljatöötamisse.	aastaks 2017	EEAS, KOM, nõukogu, LR
	c. Edendada nii kahepoolsetel kui ka mitmepoolsetel foorumitel dialoogi eraelu puutumatus õiguse ja isikuandmete kaitse valdkonnas; teha tööd tagamaks, et riikide õigusaktid ja menetlused, mis puudutavad sidekanalite jälgimist, on kooskõlas rahvusvaheliste inimõigusi käsitlevate õigusaktide kohaste kohustustega.	kestab	EEAS, KOM, LR

12. Usu- ja veendumusvabaduse edendamine ja kaitsmine	a. Tagada tihedas koostöös asjaomaste sidusrühmadega, et usu- ja veendumusvabadus on suhetes kolmandate riikidega ja mitmepoolsetel foorumitel jätkuvalt olulisel kohal; edendada parimate tavade jagamist ning suurendada peakorterites, ELi delegatsioonides ja liikmesriikide saatkondades teadlikkust usu- ja veendumusvabaduse erinevatest aspektidest.	aastaks 2017	EEAS, KOM, LR
	b. Soodustada ja toetada asjakohaseid partnerriikide ja muude sidusrühmade algatusi usu- ja veendumusvabaduse valdkonnas, eelkõige algatusi, mille eesmärgiks on kaitsta ja edendada usuvähemustesse kuuluvate isikute õigusi, võimaldades neil oma usku või veendumust rahumeelselt praktiseerida ilma vägivalda, diskrimineerimist, poliitilist survet, tsensuuri või tagakiusamist kartmata.	kestab	EEAS, KOM, LR
	c. Edendada kultuuridevahelist ja religioonidevahelist dialoogi ning usu- ja muude juhtide rolli usu- ja veendumusvabaduse tagamisel.	aastaks 2017	EEAS, KOM, LR
13. Võitlus piinamise, väärkohtlemise ja surmanuhtluse vastu	a. Käsitleda piinamist ja väärkohtlemist (ennetamine, vastutus ja rehabiliteerimine) ja surmanuhtlust (kaotamine, moratorium ja miinimumnõuded) terviklikul viisil poliitiliste ja inimõigustealaste dialoogide raames ning toetada partnerriike, sõltumatuid riiklikke ennetusmehhanisme ja kodanikuühiskonda; integreerida surmanuhtluse, piinamise ja väärkohtlemise vastased kaitsemeetmed ELi tegevusse, sealhulgas terrorismivastase võitluse ja kriisiohje valdkonnas.	kestab	EEAS, KOM, nõukogu, LR
	b. Töötada välja sidus lähenemisviis, et käsitleda seoseid surmanuhtluse, piinamise ning julma, ebainimliku või inimväärikut alandava kohtlemise ja karistamise, kohtuväliste või meelevaldsete hukkamiste, inimeste sunniviisiliste kadumiste ning meelevaldse vahistamise ja kinnipidamise vahel.	aastaks 2017	EEAS, KOM, nõukogu, LR

	c. Võtta ühismeetmeid, et edendada piinamise täielikku keelustamist, tehes tihedat koostööd ÜRO, piirkondlike organisatsioonide ja kodanikuühiskonnaga, sealhulgas toetada kümneks aastaks kavandatud ülemaailmset algatust (piinamisvastase konventsiooni algatus), et saavutada ÜRO piinamisvastase konventsiooni ülemaailmne ratifitseerimine ja rakendamine 2024. aastaks; edendada selle fakultatiivse protokolliga ratifitseerimist ja rakendamist, samuti kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti teise fakultatiivprotokolliga ratifitseerimist ja rakendamist, mille eesmärk on kaotada surmanuhtlus.	kestab	EEAS, KOM, LR
14. Soolise võrdõiguslikkuse, naiste õiguste ning naiste ja tütarlaste osalemise ja mõjuvõimu suurendamise edendamine	a. Kiirendada naiste õigustega seotud kohustuste rakendamist, mis võeti naiste diskrimineerimise kaotamise komitees Pekingi tegevusprogrammi, rahvastikku ja arengut käsitleva Kairo deklaratsiooni ja 2015. aasta järgse arengukava raames.	kestab	EEAS, KOM, LR
	b. ELi välistegevuse ja arengukoostöö kontekstis pidada esmatähtsaks meetmeid, mis on suunatud muu hulgas naiste ja tütarlaste füüsilise ja psühholoogilise puutumatuse kaitsmisele tegevuse kaudu, mis aitab kaitsta naiste inimõigusi ja vabadust vägivalda eest, pöörates erilist tähelepanu naiste suguelundite moonutamise ning laste, varajase ja sunnitud abielu kaotamisele ning soolise ja seksuaalse vägivalda kaotamisele konfliktides; nende majanduslikele, sotsiaalsetele ja kultuurilistele õigustele ning nende hääle kuuldavaks tegemisele ja osalemisele sotsiaalsetes ja poliitilises foorumites; töötada välja kava, mis järgneb ELi tegevuskavale soolise võrdõiguslikkuse ja naiste mõjuvõimu suurendamise kohta arengukoostöös (2010–2015), ja seda rakendada.	kestab	EEAS, KOM, LR
	c. Edendada ja tugevdada soolist võrdõiguslikkust ja naiste mõjuvõimu suurendamist, sh naiste ja meeste võrdsete võimaluste uue strateegia kaudu, ja suurendada vastutust, kooskõlas ELi üldise soolise võrdõiguslikkuse poliitikaga.	kestab	EEAS, KOM, nõukogu

15. Lapse õiguste edendamine, kaitsmine ja järgimine	a. Toetada partnerriikide jõupingutusi laste õiguste edendamisel, kaitsmisel ja järgimisel, pöörates erilist tähelepanu lastekaitseüsteemide tugevdamisele, eesmärgiga kaitsta lapsi vägivalla, ärakasutamise, kuritarvitamise ja hooletussejätmise eest.	kestab	EEAS, KOM, LR
	b. Toetada partnerriike laste õiguste edendamisel, kaitsmisel ja järgimisel, pöörates tähelepanu majanduslikele, sotsiaalsetele ja kultuurilistele õigustele, nt õigus haridusele, tervisele ja toidule, sotsiaalkaitsele, ning võitlusele laste tööjõu kõige rängemate vormide vastu, juhindudes alati lapse huvidest.	kestab	EEAS, KOM, LR
	c. Edendada ÜRO lapse õiguste konventsiooni fakultatiivprotokollide ratifitseerimist, mis käsitlevad laste kaasamist relvastatud konfliktidesse, lastega kauplemist, lasteprostitutsiooni ja lastepornograafiat, ning kaaluda ühinemist teavitusmenetlust käsitleva fakultatiivprotokolliga.	kestab	EEAS, KOM, LR
16. Diskrimineerimisvaba keskkonna arendamine	a. Töötada välja ELi diskrimineerimisvastane töövahend, milles kirjeldatakse diskrimineerimisvastaste meetmete töövahendeid igasuguse diskrimineerimise (sh mitmekordse diskrimineerimise) vastu võitlemiseks.	aastaks 2016	EEAS, KOM, nõukogu
	b. Edendada parimate tavade jagamist partnerriikidega rassismi, rassilise diskrimineerimise, ksenofoobia ja seonduva sallimatuse vastast võitlust käsitlevate strateegiate ja poliitikameetmete valdkonnas.	kestab	EEAS, KOM, LR

	c. Toetada partnerriikide jõupingutusi ning asjaomaseid ÜRO ja piirkondlike organisatsioonide algatusi, mille eesmärgiks on kaitsta ja edendada vähemustesse kuuluvate isikute õigusi, ning suhelda nende esindajate ja kõnealuste küsimustega tegeleva kodanikuühiskonnaga.	kestab	EEAS, KOM, LR
	d. Arendada ELi poliitikat kooskõlas ÜRO põlisrahvaste õiguste deklaratsiooni ja põlisrahvaste 2014. aasta põlisrahvaste maailmakonverentsi lõppdokumendiga.	aastaks 2016	EEAS, KOM, LR
	e. Jätkata kahe- ja mitmepoolsel tasandil tööd kolmandate riikidega LGBTI-inimeste diskrimineerimise kaotamise suunas, võttes arvesse kodanikuühiskonna seisukohti; suurendada peakorterites, ELi delegatsioonides ja liikmesriikide saatkondades teadlikkust LGBTI-küsimustest ja parandada nende küsimuste proaktiivset käsitlemist asjaomaste töötajate poolt ning suurendada toetust LGBTI-küsimustega tegelevatele kohalikele kodanikuühiskonna organisatsioonidele.	kestab	EEAS, LR, nõukogu, KOM
	f. Tõhustada puuetega inimeste õiguste edendamist ELi välistegevuses, edendades puudega inimeste võrdset juurdepääsu inimõigustele ja inimõiguste võrdset teostamist kooskõlas ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooniga, mille osaline EL on; integreerida puuetega seotud teemad inimõigustealastesse meetmetesse ning töötada välja sihipäraseid meetmeid, et kõrvaldada takistused nende võrdväärselt osalemiselt ühiskonnas ja parandada nende sotsiaalset kaasatust; toetada ja tugevdada nende mehhanismide toimimist, mis edendavad, kaitsevad ja jälgivad ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni vastavalt selle artiklile 33.2, sealhulgas nende loomist partnerriikides; astuda vajalikke samme ELi ühinemiseks ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni fakultatiivprotokolliga.	kestab	KOM, EEAS, nõukogu, LR

	g. Suurendada teadlikkust inimõiguste ning vanemaaliste inimeste erivajaduste kohta, pöörates erilist tähelepanu vanuselisele diskrimineerimisele.	kestab	EEAS, KOM, LR
17. Tervikliku tegevuskava edendamine, et soodustada majanduslikke, sotsiaalseid ja kultuurilisi õigusi	a. Suurendada ELi keskendumist välispoliitikas majanduslikele, sotsiaalsetele ja kultuurilistele õigustele, kaasa arvatud välisabi kavandamises, rõhutades samas ka, et inimõigused on jagamatud ja omavahel seotud; rõhutada inimõiguste mõõtmel selget tunnistamist sellistes valdkondades nagu sotsiaalpoliitika, tervishoid, haridus, juurdepääs toidule ja veele, elatustase; edendada ja toetada siseriiklike sotsiaalkaitse põhjaluste arendamist ja nende kohaldamisala laiendamist ning sotsiaaltagatiste kõrgemate standardite järkjärgulist rakendamist.	kestab	EEAS, KOM, nõukogu, LR
	b. Tugevdada suutlikkust ning töötada välja poliitilised suunised ja tegutsemisjuhised majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste kohta tagamaks, et kõiki asjaomaseid ELi ja liikmesriikide töötajaid teavitatakse rahvusvahelistest lepingutest, mis on seotud majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õigustega, eelkõige nendest, mis on seotud tööalaste aluspõhimõtete ja põhiõigustega (ILO põhikonventsioonid); kaaluda ühinemist majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste rahvusvahelise pakti fakultatiivprotokolliga.	kestab	EEAS, KOM, nõukogu, LR
	c. Suurendada jõupingutusi, et kaitsta inimõiguste kaitsjaid, sealhulgas sotsiaalpartnereid, kes töötavad majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste toetamise nimel, pöörates erilist tähelepanu inimõiguste kaitsjatele, kes töötavad töötajate õiguste, maaga seotud inimõiguste ja põlisrahvaste küsimustega, muu hulgas maa hõivamise ja kliimamuutuste kontekstis.	kestab	EEAS, KOM, LR

18. Ettevõtluse ja inimõiguste edendamine	a. Arendada suutlikkust ja teadmisi äritegevuse ja inimõiguste suuniste rakendamisega seoses, eriti ÜRO äritegevuse ja inimõiguste juhtpõhimõtete ja muude selliste vahendite/algatuste rakendamise osas, mis aitavad kaasa ÜRO juhtpõhimõtete rakendamisele; tugevdada selles kontekstis ELi delegatsioonide ja liikmesriikide saatkondade rolli ja teadmisi; suurendada teadlikkust ÜRO juhtpõhimõtetest ja ettevõtete sotsiaalsest vastutusest välistegevuses ning partnerriikide valitsuste ja piirkondlike organisatsioonidega peetava poliitilise dialoogi raames; edendada partnerriikide riiklike tegevuskavade väljatöötamist; teha ettevaatavat koostööd ettevõtete, kodanikuühiskonna ja inimõigustega tegelevate riiklike institutsioonidega küsimustes, mis on seotud ettevõtluse ja inimõigustega.	aastaks 2017	EEAS, KOM, LR
	b. Tagada ELi üldises ettevõtja sotsiaalset vastutust käsitlevas strateegias ettevõtluse ja inimõiguste põhjalik käsitlemine, sealhulgas prioriteedid ÜRO juhtpõhimõtete tõhusaks elluviimiseks.	aastaks 2016	KOM, nõukogu, EEAS
	c. Töötada välja ja viia ellu riiklikud tegevuskavad ÜRO juhtpõhimõtete rakendamise kohta või integreerida ÜRO juhtpõhimõtted ettevõtja sotsiaalset vastutust käsitlevatesse riiklikesse strateegiatesse; jagada riiklike tegevuskavade väljatöötamisel kogemusi ja parimaid tavasid.	aastaks 2017	LR
III. TERVIKLIKU INIMÕIGUSTEALASE LÄHENEMISVIISI TAGAMINE KONFLIKTIDE JA KRIISIDE KORRAL			
19. Üleminek varajaselt hoiatamiselt ennetustegevusele	a. Edendada ja kasutada parimal võimalikul viisil ära ELi konfliktide varajase hoiatamise süsteemi vahendina inimõiguste raskete rikkumiste ennetamiseks.	kestab	EEAS, nõukogu, LR
	b. Tagada suurem sidusus inimõiguste rikkumisest teatamise ning varajase hoiatamise ja konfliktide analüüsimise valdkonnas, sealhulgas käsitledes vastavaid konfliktiohtusid inimõigustealaste dialoogide ja konsultatsioonide raames ning tehes tihedamat koostööd rahvusvaheliste ja piirkondlike organisatsioonidega.	aastaks 2016	EEAS, LR

	c. Toetada tegevust, mille eesmärgiks on jälgida ja takistada kihutustööd, mis võib viia raske inimõiguste rikkumiseni, nimelt julmade kuritegudeni; toetada võitlust vihakõnede ja vägivaldse ekstremismi vastu, määrates kindlaks algpõhjused ja töötades välja vastupropaganda ning inimõiguste alase hariduse ja rahutagamise algatusi, mis on suunatud eeskätt lastele ja noortele.	kestab	EEAS, KOM, LR
	d. Toetada naiste rolli konfliktide ennetamises, vahendamises ja rahu kindlustamises.	kestab	EEAS, KOM, LR
	e. Toetada ennetus-, reageerimis- ja (pikaajalise) taasintegreerimise programme, mis on mõeldud relvastatud konfliktidest mõjutatud lastele, koostöös kohalike kogukondadega ning mõjutatud laste ja vanematega (nt psühhosotsiaalne tugi, sotsiaalmajanduslik taasintegreerumine ühiskonda, haridus ja eluks vajalikud oskused, samuti perede otsimine ja taasühendamine).	aastaks 2017	EEAS, KOM, LR
20. Suutlikkuse suurendamine konfliktide ja kriiside lahendamiseks mitmepoolset ja piirkondlikul tasandil	a. Tugevdada koostööd genotsiidi vältimise ÜRO erinõunikuga ja ÜRO kaitsekohustuse erinõunikuga, samuti teiste rahvusvaheliste ja piirkondlike osalejate ja kodanikuühiskonna organisatsioonidega, kes tegelevad ennetusmeetmetega, ning toetada nimetatud isikuid.	kestab	EEAS, KOM, LR
	b. Toetada ÜRO eriesindajat laste ja relvakonfliktide küsimuses ning eelkõige toetada selliste tegevuskavade väljatöötamist, rakendamist ja järelevalvet, millega kaotatakse ja hoitakse ära rasked õiguste rikkumised, mis on suunatud relvastatud konfliktidest mõjutatud laste vastu, sealhulgas huvide kaitsmise ja meetmete kavandamise kaudu.	kestab	EEAS, KOM, LR
	c. Toetada tööd, mida teevad ÜRO eriesindaja konfliktidega kaasneva seksuaalse vägivalla küsimustes ja ÜRO ekspertide rühm, ning ÜRO meetmeid, eesmärgiga parandada seksuaalvägivalla vastu suunatud rahvusvaheliste jõupingutuste koordineerimist ning seksuaalvägivalla kuritegude tõhusat uurimist ja nende eest vastutusele võtmist.	kestab	EEAS, KOM, LR

21. Rahvusvahelise humanitaarõiguse järgimise toetamine	a. Hinnata ja vajaduse korral tõhustada rahvusvahelise humanitaarõiguse järgimise edendamist käsitlevate ELi suuniste rakendamist, pidades silmas käimasolevaid arutelusid rahvusvahelise humanitaarõiguse vastavusmehhanismi üle.	aastaks 2016	EEAS, KOM, nõukogu, LR
	b. Teha kokkuvõtte Punase Risti liikumise 31. konverentsil antud ELi lubaduste elluviimisest, valmistada ette 32. konverents (2015. aasta detsember) ja kuni 2019. aastal toimuva 33. konverentsini võetavad järelmeetmed.	kestab	EEAS Nõukogu, LR
	c. Töötada välja ja rakendada hoolekohustuse põhimõtted tagamaks, et ELi toetus julgeolekujõududele, eelkõige ÜJKP missioonide ja operatsioonide kontekstis, on kooskõlas ELi inimõiguste poliitika rakendamisega ja aitab sellele kaasa ning on kooskõlas rahvusvahelise inimõigustealase õiguse ja rahvusvahelise humanitaarõiguse edendamise, kaitsmise ja jõustamisega.	aastaks 2017	EEAS, KOM, nõukogu
	d. ELi missioonide juhid ning asjaomased ELi esindajad, sealhulgas ELi tsiviiloperatsioonide juhid, ELi sõjaliste operatsioonide ülemad ja ELi eriesindajad, peaksid vajaduse korral oma aruannetele lisama hinnangu rahvusvahelise humanitaarõiguse olukorra kohta antud riigis või konfliktis. Erilist tähelepanu tuleks pöörata teabele, mis viitab sellele, et toime võib olla pandud rahvusvahelise humanitaarõiguse tõsiseid rikkumisi; kui see on teostatav, siis peaksid sellised aruanded sisaldama ka analüüsi ja soovitusi võimalike ELi poolt võetavate meetmete kohta.	aastaks 2017	KOM, EEAS, nõukogu, LR

22. Karistamatuse lõpetamine, vastutuse suurendamine ja üleminekuperioodi õigusemõistmise edendamine ja toetamine	a. Viia läbi nõukogu 21. märtsi 2011. aasta otsuse 2011/168/ÜVJP (Rahvusvahelise Kriminaalkohtu kohta) rakendamise ja selle rakendamise tegevuskava põhjalik hindamine; luua ametlikult ELi / Rahvusvahelise Kriminaalkohtu ümarlaud, mis võimaldab asjaomastel töötajatel teha kindlaks ühised huvivaldkonnad, vahetada teavet asjaomase tegevuse kohta ning saavutada paremat üksteisemõistmist kahe organisatsiooni vahel.	aastaks 2016	EEAS, KOM, nõukogu, LR
	b. Töötada välja ja rakendada ELi poliitika üleminekuperioodi õigusemõistmise kohta, muu hulgas kaardistamise abil, et määrata kindlaks üleminekuperioodi õigusemõistmisega seotud ELi kogemused, väljakutsed ja saadud õppetunnid; anda konkreetseid juhiseid ja koolitust ELi missiooni töötajatele, kes töötavad üleminekuperioodi õigusemõistmise küsimustega; luua võrgustik, mis hõlmaks vastavalt vajadusele komisjoni talituste, Euroopa välisteenistuse ja ELi liikmesriikide töötajaid, selleks et jagada parimaid tavasid ning edendada sidusust ja järjepidevust; suurendada järelevalvet ja aruandlust (k.a inimõigusi käsitlevate riigipõhiste strateegiate kaudu) ning edendada üleminekuperioodi õigusemõistmist käsitlevat piirkondadevahelist dialoogi piirkondlike organisatsioonide vahelise koostöö parandamiseks.	kestab	EEAS, KOM, nõukogu, LR
23. Inimõiguste integreerimine ÜJKP kavandamise, läbivaatamise ja rakendamise kõikidesse etappidesse	a. Töötada välja valdkonnapõhised tegevusjuhised ÜJKP missioonide töötajate jaoks, kelle töö on seotud politsei, sõjaväe, vanglate ja kohtusüsteemiga, et anda praktilisi suuniseid inimõiguste ja rahvusvahelise humanitaarõiguse arvessevõtmiseks, kui see on kohaldatav, pöörates tähelepanu tsiviilisikute, eelkõige laste kaitsele ning naiste ja tütarlaste osalemisele ja mõjuvõimu suurendamisele.	aastaks 2017	EEAS, nõukogu, LR

	b. Töötada välja ja rakendada ÜJKP tsiviilmissioonide uus ühine käitumisjuhend, muu hulgas järgmisel viisil: töötajate lähetamiseelne ja sissejuhatav koolitus, lähetatud töötajate konkreetset missiooni käsitlev koolitus, kõrgema astme töötajate erikoolitus, teadlikkuse suurendamine missioonidel ning kohalike elanike seas ja käitumisjuhendi rikkumisi käsitleva statistika koostamine; võtta sarnaseid meetmeid, et tagada suurem teadlikkus käitumisstandarditest sõjalistele operatsioonidele lähetatud isikkoosseisu seas ning suurendada teadlikkust kohalikes kogukondades, kuhu on lähetatud missioonid/operatsioonid.	aastaks 2017	EEAS, nõukogu, LR
	c. Tugevdada ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioone 1325 ja 1820 käsitleva tervikliku lähenemisviisi rakendamist ELis ja võtta järeelmeetmeid naisi, rahu ja julgeolekut käsitlevate resolutsioonide suhtes, võttes arvesse ÜRO kõrgetasemelist läbivaatamist ja esilekerkivaid küsimusi (sh terrorismivastane võitlus, vägivaldse äärmusluse ja inimkaubanduse vastane võitlus) ning parandades teavitamist tervikliku lähenemisviisi alal saavutatud edusammudest, võttes vastu strateegilise kava ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1325 põhimõtete integreerimiseks ÜJKP missioonide ja operatsioonide planeerimisse, rakendamisse ja läbivaatamisse ning parandades kõigi ELi liikmesriikide kaasatust ja nendega kooskõlastamist.	aastaks 2016	EEAS, KOM, nõukogu, LR
IV. SUUREMA SIDUSUSE JA JÄRJEPIDEVUSE EDENDAMINE			
24. Ränne / inimkaubandus / inimeste ebaseaduslik üle piiri toimetamine / varjupaigapoliitika	a. Kooskõlas rände ja liikuvuse suhtes võetud üldise lähenemisviisiga ja Euroopa rände tegevuskavaga tugevdada inimõiguste kaitset kõikides rände ja liikuvuse dialoogides ja koostööraamistikos kolmandate riikidega, sealhulgas liikuvuspartnerlustes ning rände ja liikuvuse ühistes kavades, samuti rännet käsitlevates kokkulepetes, menetlustes ja programmides, sealhulgas inimõiguste mõju analüüsi kaudu; tagada inimõigustealase koolituse elementide lisamine immigratsiooni- ja piirikontrolli asutuste suutlikkuse suurendamise projektidesse.	aastaks 2017	EEAS, KOM, LR

	<p>b. Tuginedes juba võetud meetmetele ELi inimkaubandusevastase võitluse strateegia rakendamisel, täielikult integreerida inimõiguste, pagulaste õiguste ja ohvrite kaitse aruteludesse, mis käsitlevad inimkaubandust prioriteetsetes riikidega peetavates poliitilistes, rände- ja liikuvuse-, julgeoleku- ja inimõigustealastes dialoogides ning inimkaubandust käsitlevates aruteludes rahvusvaheliste organisatsioonide ja rahastajatega, kes tegutsevad sellistes prioriteetsetes riikides; prioriteetsetes riikides asuvad ELi delegatsioonid kasutavad kõiki võimalusi, mis neile inimkaubandusega seoses määratud kontaktisiku kaudu avanevad, ja tõstatavad inimõigustega seotud küsimusi inimkaubandust käsitlevates aruteludes vastuvõtva riigi ametiasutustega; edendada peamiste inimkaubandust ja sunniviisilise töö küsimust käsitlevate rahvusvaheliste konventsioonide ratifitseerimist ja rakendamist.</p>	kestab	EEAS, KOM, LR
	<p>c. Käsitleda inimõiguste küsimusi, mis on seotud inimeste ebaseadusliku üle piiri toimetamisega, partnerriikidega peetavate poliitiliste, inimõigustealaste ja muude dialoogide raames; kutsuda ELi delegatsioone üles kasutama oma ressursse täies ulatuses, et tagada inimeste ebaseadusliku üle piiri toimetamise ja inimõiguste mõõtmise käsitlemine järjepidevalt koostöös vastuvõtjariigi ametiasutuste, samuti kodanikuühiskonna, rahvusvaheliste organisatsioonide ja muude rahastajatega.</p>	aastaks 2017	EEAS, LR
	<p>d. Toetada partnerriike pagulaste ja riigisiseste põgenike õiguste edendamisel ja kaitsmisel, sealhulgas suutlikkuse suurendamise ja 1951. aasta pagulasseisundi konventsiooni ja 1967. aasta pagulasseisundi protokolli ratifitseerimise edendamise kaudu.</p>	kestab	EEAS, KOM, LR
	<p>e. Toetada sisserändajate paremat juurdepääsu õiguskaitsele ja tervishoiule päritolu- ja transiidiriikides; edendada kinnipeetud sisserändajate kinnipidamistingimuste parandamist ja ebaseaduslike sisserändajate kinnipidamise alternatiivide kasutamist kolmandates riikides; pöörata erilist tähelepanu haavatavatele rändajatele, sh saatjata alaealistele.</p>	kestab	KOM, EEAS, LR

	f. Teha koostööd diasporaakogukondadega nii ELis kui ka väljaspool ELi asuvates sihtriikides, et edendada nende päritoluriikides teadlikkust rändajate ja pagulaste inimõiguste rikkumise kohta transiidiriikides, ning toetada diasporaarühmade jõupingutusi inimõiguste küsimuste käsitlemisel nende päritoluriikides.	aastaks 2017	EEAS, KOM, LR
	g. Teha kindlaks päritoluriigid, kus inimõiguste rikkumised on peamine tõuketegur, ning suunata paremini poliitilist dialoogi ja muid dialooge ja programme, et käsitleda kõnealuseid rikkumisi.	aastaks 2016	EEAS, KOM, LR
	h. Jätkata kodakondsusetuse küsimuse käsitlemist suhetes prioriteetsete riikidega; keskenduda sellele, et välditaks kodakondsuseta rahvarühmade tekkimist konflikti, elanike ümberasustamise ja riikide lagunemise tagajärjel.	kestab	EEAS, KOM, LR
25. Kaubandus / investeerimispoliitika	a. Toetada ja tugevdada GSP+ soodustuste saajate kohustuste tulemuslikku rakendamist, jõustamist ja järelevalvet (vastavad inimõigusi käsitlevad lepingud ja ILO konventsioonid), sealhulgas peamiste rahvusvaheliste organisatsioonide ja kodanikuühiskonnaga, sealhulgas sotsiaalpartneritega läbiviidavate projektide kaudu.	kestab	EEAS, KOM
	b. Jätkata tugeva ja metodoloogiliselt põhjendatud lähenemisi viisi väljatöötamist, et analüüsida kaubandus- ja investeerimislepingute mõju inimõigustele eelhindamistes, jätkusuutlikkuse mõjuhindamistes ja järelhindamistes; uurida võimalusi, kuidas laiendada praegust kvantitatiivset analüüsi, et hinnata kaubandus- ja investeerimisalgatuste mõju inimõigustele.	aastaks 2017	EEAS, KOM, nõukogu, LR
	c. ELi liikmesriigid peavad püüdma lisada uutesse või muudetud kahepoolsetesse investeerimislepingutesse, mille üle nad tulevikus kolmandate riikidega läbirääkimisi peavad, inimõiguste austamist ja järgimist käsitlevad sätted, sealhulgas ettevõtja sotsiaalset vastutust käsitlevad sätted kooskõlas nende sätetega, mis on lisatud ELi tasandil läbiräägitud kokkulepetesse.	kestab	LR

	d. Eesmärk on süstemaatiliselt lisada ELi kaubandus- ja investeerimislepingutesse rahvusvaheliselt tunnustatud põhimõtteid ja suuniseid ettevõtja sotsiaalse vastutuse kohta, näiteks põhimõtteid ja suuniseid, mis sisalduvad OECD suunistes rahvusvahelistele ettevõtetele, ÜRO algatuses Global Compact, ÜRO ettevõtluse ja inimõiguste juhtpõhimõtetes, ILO kolmepoolses deklaratsioonis rahvusvaheliste ettevõtete ja sotsiaalpoliitika põhimõtete kohta, ning ISO standardis 26000.	kestab	KOM
	e. Korrapäraselt vaadata läbi määrus, mis käsitleb kauplemist selliste kaupadega, mida on võimalik kasutada surmanuhtluse täideviimiseks või piinamiseks (1236/2005), ning kahesuguse kasutusega kaupade määrus (428/2009), et leevendada IKT valdkonna toodete kontrollimatu ekspordiga seotud võimalikke ohte, mida võidakse kasutada viisil, mis võib viia inimõiguste rikkumiseni.	kestab	EEAS, KOM
26. Terrorismivastane võitlus	a. Tagada, et inimõiguste ja õigusriigi põhimõtteid võetaks ELi ulatuslike terrorismivastaste meetmete rakendamisel täielikult arvesse kooskõlas 2005. aasta ELi terrorismivastase võitluse strateegiaga ning et need oleks kolmandates riikides kõikides terrorismivastast võitlust käsitlevates programmides, õigusaktides, tegevuspõhimõtetes ja mehhanismides kesksel kohal, tagades samas asjakohasel juhul ka rahvusvahelisest humanitaarõigusest kinnipidamise ja võimaldades põhimõtetest lähtuvat humanitaartegevust.	kestab	EEAS, KOM, nõukogu, LR
	b. Tagada ELi terrorismivastase võitluse suuniste ulatuslik levitamine, sealhulgas teavitustegevuse kaudu ning koolitades sellega tegelevaid töötajad, eelkõige stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahendi alla kuuluva tegevuse osas.	aastaks 2016	EEAS, KOM

27. Õiguspõhise lähenemisviisi edendamine arengukoostöös	a. Rakendada ELi kohustust liikuda arengukoostöö vallas õiguspõhise lähenemisviisi suunas, mis hõlmab kõiki inimõigusi, püüdes integreerida selle täiel määral otse kõigisse ELi arengukoostöö vahenditesse ja meetmetesse, kasutades koolitust ja juhendamist, suutlikkuse toetamist, tulemustele suunatud järelevalve suuniseid ja hindamiskriteeriumeid, et saavutada selle täielik integreerimine arengukoostöö valdkonnas õiguspõhise lähenemisviisi rakendamise hindamise raames 2016. aastal, seades eesmärgiks saavutada see vahekokkuvõtte ajaks; ELi liikmesriigid töötavad selle nimel, et integreerida õiguspõhine lähenemisviis järk-järgult oma arengukoostöö poliitikatesse.	aastaks 2016	KOM, EEAS, nõukogu, LR
	b. Hinnata 2012. aasta ELi eelarvetoetuste andmise poliitika 12. lisa rakendamist, milles nähakse ette eelarvetoetuse saamise olulise osana põhiväärtuste hindamine ja selles kontekstis eelkõige õiguspõhise lähenemisviisi täielik integreerimine valdkondliku reformi lepingutesse.	aastaks 2017	KOM, EEAS
	c. Uurida võimalust täiendavalt rakendada õiguspõhist lähenemisviisi arenguga mitteseotud välistegevuses; panustada arenguõiguse alastesse aruteludesse; hinnata 2015. aasta järgse arengukava mõju inimõigustele.	aastaks 2017	KOM, EEAS, LR
28. Mõjuhindangute kaudu inimõiguste austamisele kaasa aitamise tugevdamine	a. Võttes aluseks ELi põhiõigustega seotud meetmete mõju praeguse hindamise, jätkata komisjoni mõjuhindangutesse inimõiguste integreerimise parandamist ettepanekute puhul, millel on välismõju ja tõenäoline märkimisväärne mõju inimõigustele; töötada välja edasised juhised inimõigustega seotud mõju analüüsi jaoks, tugevdada sellist liiki analüüside jaoks eksperditeadmisi ja suutlikkust ning tagada põhjalikud konsultatsioonid asjaomaste sidusrühmadega, kelle inimõigused on tõsisel ohul.	kestab	EEAS, KOM

	b. Lisada inimõiguste mõju analüüs komisjoni järelhindamistesse, mis käsitlevad välise mõjuga ELi sekkumisi.	kestab	KOM, EEAS
	c. Tagada poliitika sidusus mõjuhindamiste raames tehtavate inimõiguste mõju analüüside ja inimõigustega seotud muude poliitikavahendite vahel, sinna hulka kuuluvad ka inimõiguste riigipõhised strateegiad, inimõiguste dialoogid ja rahastamisvahendite eelarveline toetus ja kavandamine, eesmärgiga käsitleda kindlaks tehtud negatiivseid mõjusid ja maksimeerida positiivseid mõjusid.	kestab	EEAS, KOM
V. TÕHUSAM INIMÕIGUSTE JA DEMOKRAATIA TOETAMISE POLIITIKA			
29. Inimõiguste alaste dialoogide tulemuslikkuse suurendamine	a. Arendada, jagada ja võtta aluseks inimõiguste alaste dialoogide puhul kindlaks tehtud parimaid tavasid, sealhulgas järelmeetmete protsesse.	aastaks 2017	EEAS, nõukogu
	b. Tagada, et inimõiguste ja demokraatiaga seotud kaalutlusi võetakse arvesse erinevates valdkondlikes dialoogides partnerriigiga ja et neid käsitletakse üldise kahepoolse strateegia osana.	kestab	EEAS, nõukogu
	c. Tagada sise- ja välistegevuse koordineerimine inimõiguste alastes dialoogides, sealhulgas iga-aastases ELi ja kodanikuühiskonna organisatsioonide dialoogis; selgitada välja ja käsitleda mitmeid prioriteetseid inimõiguste ja demokraatiaga seotud küsimusi, mille puhul saaks parandada ELi reageerimist väliste inimõigustealaste dialoogide kontekstis.	aastaks 2017	EEAS, KOM, nõukogu, LR

	d. Integreerida koostöö ÜRO ja muudel kahepoolsetel inimõigusi käsitlevatel foorumitel kahepoolsesse inimõiguste alasesse ja poliitilisse dialoogi ja koostöösse; edendada tihedamat koostööd ja ühiste meetmete kindlakstegemist, eelkõige strateegiliste partneritega; jätkata rahvusvaheliste inimõiguste standardite ülemaailmse järgimise edendamist ja töötada välja juhised, et süstemaatiliselt kasutada lõppjärelusi, soovitusi ja aruandeid, mis on koostatud lepingujärelevalveasutuste, Inimõiguste Nõukogu üldise korrapärase läbivaatamise ja erimenetluste raames.	kestab	EEAS, KOM, nõukogu, LR
	e. Kehtestada ELi inimõigustealaste dialoogide ja konsultatsioonide jaoks prioriteedid, eesmärgid ja edu indikaatorid ja hinnata neid, eesmärgiga hõlbustada nende läbivaatamist.	aastaks 2017	EEAS, nõukogu
30. Inimõigustealaste riigistrateegiate mõju ja nähtavuse suurendamine	a. Käivitada kohalike inimõigustealaste riigistrateegiate teine voor, võttes arvesse esimeses voorus saadud kogemusi, kaasa arvatust vajadust konsulteerida kodanikuühiskonnaga, ja avaliku diplomaatia tähtsust.	2015/2016	EEAS, KOM, LR, nõukogu
	b. Integreerida inimõigustealaste riigistrateegiate alased prioriteedid ja demokraatia analüüsid poliitilistesse dialoogidesse, aruandlusesse ja kõrgetasemelistesse külastustesse.	kestab	
	c. Tagada inimõiguste riigipõhiste strateegiate järelmeetmed asjaomastele nõukogu organitele esitatavate rakendamise aastaaruannete kaudu.	kestab	EEAS, KOM, nõukogu, LR
	d. Tagada, et ELi ja liikmesriikide abiprogrammide puhul võetakse arvesse ja hõlbustatakse inimõigustealaste riigistrateegiate prioriteetide rakendamist.	kestab	EEAS, KOM, LR

31. ELi inimõigustealaste suuniste tõhusale rakendamisele keskendumine	a. Hoogustada teadlikkuse suurendamist ja asjaomaste ELi suuniste ja asjaomaste juhenddokumentide levitamist ning personali koolitamist ELi delegatsioonides ja liikmesriikide saatkondades, sealhulgas suursaadikute tasandil.	aastaks 2017	KOM, EEAS, LR
	b. Süstematiseerida suuniste rakendamise aruandlust ja koostada partnerriikides konkreetsete temaatiliste küsimuste osas võetavaid ELi meetmeid käsitlevad ülevaated, et tagada konkreetsete juhtumite süstemaatilisemad järelmeetmed ning edendada korrapäraselt parimate tavade vahetust suuniste rakendamisel.	aastaks 2016	KOM, EEAS, LR
32. Valimiste vaatlemise mõju maksimeerimine	a. Toetada rahvusvahelise valimiste vaatlemise põhimõtteid käsitleva deklaratsiooni rakendamist ja seada see taas eesmärgiks ning teha tihedat koostööd organisatsioonidega, kes kohaldavad kõnealust deklaratsiooni vaatlusmetoodikas, nagu ODIHR.	aastaks 2016	EEAS, KOM, nõukogu, LR
	b. Konsolideerida parimaid tavasid, et rakendada paremini ELi valimisvaatlusmissioonide ja OSCE/ODHIRi valimisvaatlusmissioonide soovitusi ELi ja ELi liikmesriikide poliitilistes dialoogides ja demokraatia toetamise meetmetes.	kestab	EEAS, KOM, LR
	c. Tugevdada pikaajalist planeerimist ning ELi ja liikmesriikide valimistsükli toetuse kõikide aspektide integreeritud rakendamist, uurides uusi abi andmise mehhanisme.	aastaks 2017	EEAS, KOM, LR

33. ELi tegevuspõhimõtete, töövahendite ja rahastamisvahendite tulemusliku kasutamise ja parima koostöö tagamine	a. Suurendada inimõiguste edendamiseks ja demokraatia toetamiseks kasutatavate olemasolevate ELi vahendite, rahastamisvahendite ja aruandlusmehhanismide (nt EIDHR, inimõigustealased riigistrateegiad, demokraatia analüüsid ja tegevuskavad, valimisvaatluste aruandeid, valimisabi ja järelmissioonid, laienemise eduaruanded, Euroopa naabruspoliitika eduaruanded ja tegevuskavad, kodanikuühiskonna kaasamise tegevuskavad, põhiväärtuste hinnangud hea valitsemistava ja arengu lepingute jaoks, eelarvetoetuse riskijuhtimise raamistikud) kooskõla ja vastastikust täiendavust, võttes arvesse kõnealuste vahendite läbivaatamise menetlusi.	aastaks 2017	EEAS, KOM, nõukogu
	b. Toetada demokraatia analüüsi ja toetust, tuginedes demokraatia toetamise esimese ja teise põlvkonna katseprojekti raames saadud kogemustele ja tuvastatud puudujääkidele, ning tugevdada ELi delegatsioonide ja ELi liikmesriikide saatkondade suutlikkust teha järjekindlalt tööd demokraatia toetamise valdkonnas.	aastaks 2017	EEAS, KOM, nõukogu, LR
	c. Arendada edasi töömeetodeid, et tagada parim seos dialoogi, sihipärase toetuse, stiimulite ja piiravate meetmete vahel.	kestab	EEAS, KOM, LR

	d. Suurendada kooskõla tegevuskavas ja inimõigustealastes riigistrateegiates määratletud inimõigustealaste eesmärkide ning ELi ja liikmesriikide inimõigustealase abi kavandamise vahel; võtta inimõigustega seotud projektide rakendamisel arvesse parimaid tavasid ning muuta see kõigi ühiste õppimismehhanismide osaks.	kestab	EEAS, KOM, LR
	e. Parandada kõikidele uutele ELi rahvusvahelistele lepingutele süstemaatiliselt lisatavate inimõiguste klauslite kohaldamise ühtsust.	aastaks 2017	EEAS, KOM
	f. Toetada inimõiguste indikaatorite käimasolevat väljatöötamist, millega tegeleb ÜRO inimõiguste ülemvoliniku büroo, eesmärgiga: i) lihtsustada inimõiguste kasutamise mõõtmist, sealhulgas ülemaailmne juurdepääs indikaatoritele interneti kaudu ja ii) süstematiseerida inimõigusi käsitlevate andmete kogumist ja kasutamist ning vaadata üle head tavad ja saadud õppetunnid.	aastaks 2017	EEAS, KOM, nõukogu, LR
	g. Kaasata süstemaatiliselt ÜRO ja piirkondlikud organisatsioonid (näiteks Aafrika Liit, Ameerika Riikide Organisatsioon, Araabia Riikide Liiga, Euroopa Nõukogu, OSCE, ASEAN, SAARC, PIF), et käsitleda parimaid tavasid inimõiguste alal ja demokraatia tugevdamist kõikides piirkondades.	kestab	EEAS, KOM, LR

34. Avaliku diplomaatia ja inimõigustealase teabevahetuse parandamine	a. Parandada ELi inimõiguste poliitika juurdepääsetavust ja nähtavust, kasutades tõhusamalt interneti ja sotsiaalmeediat, muu hulgas suurema ja tugevama esindatuse kaudu veebikeskkonnas.	aastaks 2016	EEAS, KOM, nõukogu, LR
	b. Tagada parem teabe edastamine riigi tasandil, et saavutada kontakt kodanikuühiskonna ja üldsusega ja teha nendega koostööd riigipõhiste inimõigustealaste prioriteetide ja tegevuste osas.	aastaks 2016	EEAS, KOM, nõukogu, LR